

ZLO
NA ZAHODNEM
BREGU

David Shulman

Zbirka **Pamflet** je namenjena
objavi prevodov referenčnih besedil,
ki govorijo o svobodi v najširšem smislu
besede. Tudi zato smo se odločili za
rehabilitacijo tradicionalnega **Pamfleta**,
ki vse od 18. stoletja služi kot svojevrstna
državljska oglasna deska. Poslanstvo
zbirke kratkih emancipatoričnih besedil
je, da državljanke in državljane spodbuja
k razmišljanju in zavzemanju stališč.

Pamflet je nosilec kulture,
ki ne sprejema neumnosti,
ne požira žalitev in zavrača poniževanje.
Zbirka **Pamflet** podpira kritično mišljenje
in neodvisnost duha. Neguje, kar je
med nami emancipatoričnega in dobrega,
in se upira kulturi laži in groženj.

Z zbirko **Pamflet** se borimo proti
uničevanju preteklosti, razvrednotenju
življenja v sedanjosti in kraji prihodnosti.

David Shulman

ZLO NA ZAHODNEM BREGU

Pamflet 15

Založba ZRC

David Shulman

ZLO NA ZAHODNEM BREGU

Pamflet 15

Uredniki zbirke Oto Luthar, Tomaž Mastnak,
Martin Pogačar, Aleš Pogačnik

Naslov izvirnika Evil on the West Bank. Izvirnik prvič objavljen v reviji
The New York Review of Books, 12. marca 2026. Copyright © 2026
David Shulman

Predgovor Oto Luthar

Prevod Manca Gašperšič

Jezikovni pregled Helena Dobrovoljc

Oblikovanje in prelom Tanja Radež

Založnik ZRC SAZU, Založba ZRC

Zanj Oto Luthar

Glavni urednik založbe Aleš Pogačnik

Tisk Cicero Begunje, d. o. o.

Naklada 400

Prva izdaja, prvi natis.

Ljubljana 2026

Prva e-izdaja je pod pogoji licence Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 prosto dostopna: <https://doi.org/10.3986/9789610511298>

Fotografija avtorja na strani 8 Eileen Shulman, objavljena z dovoljenjem.

Kataložna zapisa o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

Tiskana knjiga

ISBN 978-961-05-1128-1

COBISS.SI-ID 277404675

E-knjiga

ISBN 978-961-05-1129-8 (PDF)

COBISS.SI-ID 277339907

ZLO

NA ZAHODNEM BREGU

Pamflet 15

ZLO NA ZAHODNEM BREGU

David Shulman

VSEBINA

Notica o avtorju --- 9

Oto Luthar

Predgovor --- 10

David Shulman

ZLO NA ZAHODNEM BREGU --- 21

David Dean Shulman (1949) je izraelski indolog, antropolog, pesnik in aktivist. V akademskem prostoru se je proslavil s svojimi študijami o zgodovini indijske religije in dravidske lingvistike. Ob hebrejščini in angleščini odlično obvlada tudi sanskrt, tamilščino, nemščino, francoščino, ruščino in arabščino. Po študiju na Hebrejski univerzi v Jeruzalemu in Londonski univerzi (kjer je doktoriral) je delal na terenih v Indiji, Maleziji in drugih delih Azije. Kot profesor za humanistične študije je zaposlen na Hebrejski univerzi v Jeruzalemu, od 1988 pa je tudi član Izraelske akademije znanosti. Leta 1982, v času služenja vojšakega roka, je sodeloval v napadu na Libanon. Od takrat naprej iskušnje vojaškega bolničarja s pridom uporablja pri oskrbi ranjenih Palestink in Palestincev, ki jih skuša zaščititi pred nasiljem judovskih naseljencev na Zahodnem bregu. Kot soustanovitelj izraelsko-palestinske organizacije Taajuš (angl. Life in Common, slov. Skupno življenje) je nedavno branil Palestince v vaseh Susja in Silvan ter nekaterih drugih zaselkih v hribih južnega Hebrona. Med množico referenčnih del, ki jih je napisal priporočamo *The Bitter Landscape of Palestine; Texture of Time; Freedom and Despair in Dark Hope*.

Predgovor

Oto Luthar

Če cena ne bi bila tako grozljivo visoka,¹ bi lahko mazohistično zaključili, da je genocid v Gazi dokončno razkril ravnanje izraelskih vlad zadnjih tridesetih let. Do bolj ali manj sistematične kolonizacije palestinskega ozemlja je namreč prišlo že prej, kmalu po uboju Jicaka Rabina (1995), zaradi katerega je dokončno propadel mirovni proces. Zadnji dvom o načrtih izraelske vlade se je dokončno razblinil že s prvo vlado Benjamina Netanjahuja (1996), ki je sistematično podpirala ilegalno kolonizacijo palestinskega ozemlja, zaradi česar je uporniški izpad iz Gaze oktobra 2023 do določene mere treba razumeti tudi kot odziv na to početje.

---

1 Po devetih mesecih okupacije je izraelska vojska ubila 38.794 ljudi od tega 16.172 otrok. 1.737.524 (od dveh milijonov) je zbolelo za eno od nalezljivih bolezni, povezanih s pomanjkanjem hrane, vode in spodobnih življenjskih pogojev. Neredko v začasnih, na hitro postavljenih barakah in šotorih, so bili izpostavljeni tudi 162 letalskim bombnim napadom. Uničenih je bilo več kot 150.000 stanovanjskih objektov, 115 šol in univerz, 610 mošej, tri cerkve, 206 arheoloških najdišč, za nameček pa je sledilo še bolj ali manj sistematično uničevanje bolnišnic. O uničevanju pa niso poročali samo nevtralni mediji, temveč posnetki samopašnih izraelskih vojakov, ki so se postavljali z razstreljevanjem palestinskih domov, med katerimi je kar nekaj prizorov brskanja po spodnjem perilu njihovih prebivalk ... Andreas Malm, *The Destruction of Palestine is the Destruction of the Earth*, Verso, London-New York, 2024, str. VII–VIII. Števec ubitih, ki je sredi maja 2026 beležil več kot 67.000 žrtev, se še ni ustavil, vse več pa je tudi smrtnih primerov zaradi nasilja na Zahodnem bregu.

Tudi zato je mednarodno sodišče v Haagu ubijanje civilnega prebivalstva v enklavi, vključno z nesorazmernim uničenjem celotne infrastrukture, označilo za »namerno in sistematično uničevanje palestinskega ljudstva«. V dodatku pa je ugotovilo tudi, da ta »zajema množične poboje, namerno povzročeno stradanje, hude telesne in duševne poškodbe ter ukrepe, ki preprečujejo rojstva« znotraj palestinske skupnosti.

S tem so v ospredje končno prišli tudi zločini na Zahodnem bregu, ki jih je leto po izpadu iz Gaze opisal avtor besedila pričujočega Pamfleta. Skupaj s fotografinjo Margaret Olin je opozoril na to, da je vse, čemur so bili priča od oktobra 2023, na nekoliko drugačen način potekalo tudi v krajih in vaseh južnega Hebrona in v dolini reke Jordan. V delu z naslovom *Bitter Landscape of Palestine* je ob tem predstavljena tudi kratka zgodovina judovskega aktivizma proti ravnanju vlade in zločinom fanatičnih judovskih priseljencev. To, o čemer pripoveduje v besedilu, ki ga predstavljamo v pamfletih (Bartov, Shulman, Rabkin), v katerih skušamo razgaliti izraelsko početje, je zato treba razumeti samo kot poglavje v njegovem večdesetletnem aktivističnem in literarnem opusu.

Podobno kot Bartov tudi Shulman svoje delovanje in zapise o njem gradi na izkušnjah in spoznanjih zadnjih treh desetletij in podobno kot Yakov M. Rabkin predstavlja skupnost spregledanih nasprotnikov krvave kolonizacije nejudovskega dela Izraela, kolonizacije, ki se je začela z nastankom države in bila vedno znova spregledana, tolerirana in potlačena.

Spregledana tako, kot so bile spregledane zgodbe mnogih drugih nasprotnikov (zgolj) judovskega Izraela, od katerih so se nekateri iz države odselili že v času med obema vojnama, ko je ta bila samo načrt na papirju. Čeprav so Palestino zapustili zaradi fundamentalizma fanatičnih judovskih priseljencev (*halucim*) iz vzhodne Evrope na eni in rasizma britanskih kolonialnih oblasti na drugi, so nastanek države pozneje podprli, vendar predvsem kot protifašistični projekt.

Eden takih je bil tudi Jehil Rafael Eljašar, potomec palestinskega vrhovnega rabina, katerega družina se je po izgonu Judov iz Andaluzije v Palestino preselila konec 15. stoletja, na ponovno selitev pa so jih napeljali pritiski z zgoraj omenjenih strani. Do šikaniranja je najpogosteje prihajalo zaradi diktata, koga smejo oz. ne smejo zaposliti v svojih podjetjih in s

kom smejo sklepati posle. Žrtve segregacije so bili praviloma palestinski delavci in poslovni partnerji, s katerimi je Eljašar, ki je sicer tekoče govoril tudi ladino, francosko, turško in angleško, komuniciral v hebrejščini in arabščini. Judovska agencija ga je silila, da – ne glede na kvalifikacije – zaposluje priseljence iz Evrope, podobno pa so od njega zahtevali Britanci pri gradnji ceste med Jeruzalemom in Jerihom. Projekt je namreč vodil kot pristojni inženir.

Ko je bil pritisk prehud, je vse skupaj objavil v plačanem prispevku v različnih hebrejskih časopisih, potem, ko ni zaleglo niti to, se je z družino preselil v ZDA.

Njegovi spomini v veliki meri obsegajo tudi poslovno dokumentacijo: od skrbno zabeleženih dolgov in terjatev do korespondence z bratom ter prijatelji in znanci vseh veroizpovedi in etničnih pripadnosti. Sam se je namreč še naprej predstavljal predvsem kot »lokalec«. To je namreč vpisal tudi v obrazec, ki ga je po prvi svetovni vojni po nareku Britanskega mandata moral izpolniti vsak prebivalec Palestine. Zanj judovstvo ni predstavljalo narodne pripadnosti, zaradi česar Izraela nikoli ni razumel kot zgolj judovske države. Iz korespondence, naslovov strank

in partnerjev, opomnikov in drugih beležk, ki jih je zapisoval v arabščini, hebrejščini in angleščini, je mogoče razbrati tudi, da zavračal stališča sionistov, ki so Palestino obravnavali kot »terra nullius – kot prazen prostor, kot deželo, ki jo bodo kultivirali in 'izboljšali'«. Motilo ga je, da so se naseljevanja lotili na podoben način kot drugi kolonizatorji 19. stoletja. Glede na to ne preseneča, da ga je motila tudi okupacija Zahodnega brega in Gaze po vojni 1967, zaradi česar se je zavzemal za pogovore s PLO in za oblikovanje palestinske države.

Dogajanje, ki je sledilo, je vse skupaj še poslabšalo, zaradi česar je še dodatno trpel, smrt pa mu je prihranila, da bi poslušal novice o izgonu Palestinecev iz dela Jeruzalema (2020), v katerem se je rodil in odrasel, izgonu, ki je njegovo vnukinjo Julio Elyachar, profesorico na Univerzi v Princetonu, pretresel do te mere, da je na podlagi njegovega dnevnika in opisane dokumentacije oblikovala prispevek za zbornik z metaforičnim naslovom *Življenjske tapiserije Palestinecev*,² iz katerega izvirajo zgornji citati.

---

² Julia Elyachar, »They Tell Me This Is Jerusalem: Grammars Of Belonging In Palestine«. V: Arpan Roy in Naura Salahaldeen: *Life-Weavings of Palestine*. Pluto Press: London 2025.

Med imeni izgnanih iz mesta in okolice je namreč tudi ona prepoznala nekaj imen družin, ki so bile povezani z njenim dedom.

Glede na to tudi prof. Elyachar spada v krog oporečnikov, ki se v ničemer ne strinjajo z ravnanjem aktualne izraelske vlade. Podobno kot pripadnice in pripadniki različnih judovskih organizacij po celem svetu, ki vse pogosteje in vse glasneje nasprotujejo »neskončnim pravicam« (Bartov) Judov. Dober primer tovrstnega nasprotovanja predstavlja tudi judovska organizacija za človekove pravice B'Tselem v Berlinu, katerih članice in člani so se na dogajanje v Izraelu, predvsem pa na nerazumno zadržanost nemške vlade, odzvale z javnim pismom predsedniku vlade.

V njem so med drugim zapisali, da se je Nemčija dolžna odzvati na izraelsko politiko. Ob tem so opozorili predvsem na nesprejemljivo ravnanje finančnega ministra Belacela Smotriča, ki je nemškemu kanclerju zabičal, da Nemčija Judom ne more predpisovati, kje bodo živeli. Po njihovem mnenju prav to počne izraelska vlada s Palestinci, na čelu projekta nasilnega preseljevanja celotnih palestinskih vasi pa je homofob in rasist Smotrič, zaradi suma terorizma

polnopravno obsojeni zločinec, človek, ki živi v ilegalno zgrajeni hiši v ilegalnem naselju na Zahodnem bregu.

Na vse to in še na mnogo več že polovico svojega življenja opozarja tudi David Shulman, ki se med drugim redno oglašča tudi v New York Review of Books, katerega uredništvo nam je odstopilo pravice za slovenski prevod njegovega zadnjega prispevka.

Petnajsti Pamflet govori o kraji, nasilju in laži, prizorišče pa je znova Izrael oz. usoda Palestinecev v njej! Podobno kot Omer Bartov – v deseti knjižici zbirke Pamfleti namreč tudi David Shulman – dokazuje, da je genocid v Gazi zgolj vrh ledene gore rasističnega ravnanja izraelske države, ki jo odločilno pospešuje nelegalna kolonizacija Zahodnega brega in drugih palestinskih delov skupne države. To, kar je bilo v začetku predstavljeno kot »postranska« posledica spopadov po razglasitvi države, se je skozi leta izkazalo za premišljeno sistematično rasistično ravnanje konzervativne skrajne nacionalistične politike. Politike, ki jo je omogočil tudi val masovnega priseljevanja iz Ukrajine, Belorusije in Rusije po letu 1991. Revanšistično nastrojene posredne žrtve komunističnih režimov so v novi državi demonizirale vse, kar je napeljevalo na družbeno solidarnost. Ob privatizaciji velikega dela kibucev, ki je potekala hkrati z gradnjo naselbin ekstremističnih priseljencev iz ZDA na ukradenem ozemlju Palestinecev, je bil to eden od poglobitnih razlogov za udejanjenje enega najbolj neumnih političnih načel zgodnjega devetnajstega stoletja. Mislim seveda na von Clausewitzovo načelo, ki nas skuša prepričati, da je vojna zgolj nadaljevanje politike z drugimi sredstvi. Tudi Shulman je, podobno kot Bartov, eden najbolj pristojnih za kritiko dogajanja v njegovi »drugi domovini«. Kot priseljeni judovski študent (iz ZDA), za katerim je izjemna akademska kariera, in polnopravni izraelski državljan že leta kritizira ravnanje izraelske vlade. S tem (med drugim) dokazuje, da vsi priseljenci niso fundamentalisti. In zato ni malo takih, ki se bojijo, da bi tudi on postal »postranska« žrtev oblastnikov, katerih ravnanje obsoja.

ZLO NA ZAHODNEM BREGU

David Shulman

V zadnjih treh letih je bila idilična vas Ras al Ajn na Zahodnem bregu moj drugi dom, v njej živeči be-duinski pastirji pa moja razširjena družina. V tem obdobju je vas dan za dnem doživljala napade izraelski prebivalcev bližnjih nezakonitih naselbin, ki so jo zdaj dokončno zavzeli. Vse družine so razdrle svoja bivališča in odšle.

Ras al Ajn je bil zadnja večja palestinska vas v južnem delu doline reke Jordan. Druge naselbine, med njimi tudi tri kilometre oddaljena pobratena vas Muaradžat, so bile popolnoma opustošene in njihovi prebivalci odstranjeni v zastrašujoče učinkoviti kampanji etničnega čiščenja ob podpori izraelske vlade. Ras al Ajn je dolga desetletja štel približno tisoč prebivalcev, pripadnikov treh plemen – Rašajda, Džahalin in Kaabneh – ki so se združili v upanju, da se bodo tako uspešneje zoperstavili nasilju izraelskih naseljencev. Večina se je preživljala s pastirstvom in samooskrbno pridelavo hrane. V noči 7. marca 2025 pa jim je na desetine do zob oboroženih izraelskih naseljencev pod zaščito policijskih in vojaških enot ukradlo najmanj 1000 ali morda celo 1500 glav drobnice. Imamo nazorno videodokumentacijo napada, ki sta jo posnela izjemno

pogumna aktivista. Palestinski lastniki drobnice so vložili uradno prijavo in jo podkrepili z videoposnetki, vendar je nekaj ur pozneje policija po že utečeni navadi zaradi pomanjkanja dokazov preiskavo ustavila. Tisoč glav ovac je vrednih približno dva milijona izraelskih šeklov (malo manj kot 560.000 evrov, op. p.). Vaščani so bili tako oropani osnovnega vira preživetja.

Kljub temu je večina družin vztrajala na svojih domovih. Vas je stala na zasebni palestinski zemlji, in čeprav je bil izraelskim naseljencem po nacionalni zakonodaji vstop prepovedan, se ni našel niti en izraelski uradnik, ki bi bil njene določbe pripravljen uveljavljati. Policijske enote so se prelevile v izprinjeno ultranacionalistično milico pod vodstvom Itamarja Ben-Gvirja, serijskega (večkrat kaznovanega in še večkrat kazensko ovadnega) zločinca in podpihovalca sovraštva, ki ga je izraelski premier Benjamin Netanjahu imenoval za ministra za nacionalno varnost. Prav tako so zatajila izraelska civilna sodišča. Kraji drobnice so sledili vsakodnevni vpadi, fizično nasilje nad prebivalci, ki so se odločili ostati, zmerljivke, grožnje, nadlegovanje, napadi s solzivcem in nove kraje. Aktivisti – do zadnjega

gandijevsko nenasilni odporniki – smo storili vse, kar je bilo v naši moči, da bi omejili nasilje. Pri tem smo bili le deloma uspešni.

Konec decembra leta 2025 so se izraelski naseljenci lotili oranja na znatnem kosu vaške zemlje. Oranje na Zahodnem bregu pomeni neprikrit poskus oze- meljskega prilaščanja, v tem konkretnem primeru pa je pomenilo tudi zametek še ene nezakonite izra- elske nasebine na ozemlju beduinske vasi, nedaleč stran od nasebine, ki je malo pred tem zrasla južne- je od vasi. Dan pred začetkom oranja so se naseljen- ci še posebej surovo znesli nad Palestinci, reporterji in našimi aktivisti. Oblegali so tudi nekaj hiš, ki so mejile na preorano polje, postavili svojo postojan- ko in prebivalcem blokirali dostop do vode, hrane in električne energije. »Ostali smo brez vsega,« mi je povedal naš prijatelj Salameh, »brez denarja, brez hrane, brez vode, brez zdravil, brez počitka in brez upanja«. Nekaj dni zatem so se obupane dru- žine lotile mučnega razdiranja svojih domov. Sam sem bil priča dogodku. V več kot dvajsetih letih je bil to najbolj pretresljiv dan na okupiranem Zaho- dnem bregu.

Nekaj družin je kljub nevarnosti še naprej vztra- jalo, medtem ko so se tolpe izraelskih naseljencev prosto sprehajale po vasi, opite od zmage nad »so- vražnikom«, kot so sami imenovali miroljubno va- ško prebivalstvo. Intenzivni napadi na palestinske domove in družine so se neprekinjeno nadaljevali in danes je vas povsem opustošena. Če želite videti, koliko hudega zmore človeško zlo, bo dovolj, da za kak dan obiščete Zahodni breg.

Podobni dogodki kot v Ras al Ajnu so se neštetokrat ponovili na celotnem območju cone C okupiranih ozemelj, ki je pod popolnim izraelskim nadzorom. Po naših ocenah je Ras al Ajn 86. vas po vrsti, ki so jo Izraelci uničili v zadnjih dveh do treh letih. Nimamo pa natančnega podatka o tem, koliko in- doktriniranih, krvi željnih in sadističnih izraelskih naseljencev je trenutno aktivnih v coni C. Mnogi od njih so najstniki, ki so izurjeni, da ubijajo in pov- zročajo škodo. Večina nestrpno pričakuje konec sveta, ki bo naznanil prihod Odrešenika. Netanja- hu je v nedavnem intervjuju zatrdil, da je na Zaho- dnem bregu približno 70 nasilnežev. To seveda ne drži. V resnici jih je na stotine ali celo tisoče in vsak ima popolnoma proste roke, da se nekaznovano

nasilno izživlja. Če bi vlada iskreno želela zaustaviti pogrome in nasploh celoten projekt etničnega čiščenja, bi vojska ta cilj lahko dosegla v nekaj dneh. Odrešenik bo, kot kaže, še malo počakal. Ne glede na različna mnenja je jasno, da smo priča moralni katastrofi neslutelih razsežnosti, ki je nastala kot rezultat neštetihih zločinov zoper človeštvo. Posebej pereče poglavje predstavlja Gaza.

Vlada Benjamina Netanjahuja je na okupiranih ozemljih popolnoma spodkopala integriteto vojske, policije, državnih služb in nasploh vseh institucij izraelske demokracije. Medtem ko se uradništvo in vojska postavljata trdno na stran krvoločnih naseljencev, se vrhovno sodišče bori za lastno preživetje ob izjavah premierja in nekaterih njegovih ministrov, da se bodo požvižgali na njegove odločbe. Preprosto povedano: vlada je postala najhujši sovražnik izraelske države, kakršno smo poznali doslej.

Za konec leta 2026 so predvidene volitve, vendar se že sedaj poraja utemeljen dvom o tem, ali bodo dejansko razpisane oziroma ali bo njihova izvedba varna in poštena. Desničarske stranke že hitijo z vlaganjem zakonskih predlogov, s pomočjo katerih bodo ponaredile volitve. Po novem zakonu, ki

je trenutno v parlamentarni razpravi, bodo denimo posamezniki ali stranke, ki bodo zgolj izrazili podporo palestinskemu vprašanju, razglašeni za teroriste oziroma teroristične organizacije in bodo izgubili pravico do izvolitve v kneset. V očeh kahanistov Ben-Gvirjevega kova in podivjanih naseljencev je vsak Arabec sam po sebi terorist. Njihov cilj je diskvalificirati izraelske arabske stranke, jim odvzeti pravico do sodelovanja na parlamentarnih volitvah in zmanjšati udeležbo arabskega volilnega telesa. Odločitve glede odvzema volilne pravice so prešle v roke osrednje volilne komisije, ki jo po večini sestavljajo poslanci kneseta, potem ko je tovrstna vprašanja doslej reševalo vrhovno sodišče. V preteklosti je bil pravni standard odločanja postavljen zelo visoko, kot se za resnično demokracijo spodobi. Danes je situacija povsem drugačna. Če bodo arabske stranke, ki so na zadnjih volitvah prejele 10 odstotkov glasov in bi jih na letošnjih najverjetneje pritegnile še več, izgubile pravico do kandidature, bo oblast še naprej ostala trdno v rokah izraelske desnice. V času, ko pišem ta članek, se štiri arabske stranke, ki so nastopale na parlamentarnih volitvah leta 2022, dogovarjajo o oblikovanju skupne kandidatne liste.

Pomenljiv je tudi predlog zakona, ki je prikrojen posebej za Netanjahuja in v skladu s katerim goljufigija in kršitev zaupanja (najbrž retroaktivno) ne bosta več določeni kot kaznivi dejanji. Poleg teh Netanjahuja bremenijo še obtožbe zaradi podkupovanja. Sodišče, ki o njegovem primeru odloča že šesto leto, opušča svojo dolžnost z ravnodušnostjo in zavlačevanjem postopka. Predlog zakona zaenkrat še ni bil sprejet. V skladu z nadaljnjim zakonskim predlogom bo odbor za izvolitev sodnikov prepuščen na milost politikov ekstremne desnice. Demontaža odbora je eden od pomembnejših korakov te vlade na poti do popolne razgradnje vladavine prava. Nenazadnje si vladna koalicija skuša podrediti tudi telo, ki bdi nad delovanjem izraelskih univerz. Če jim bo uspelo, bo to pomenilo propad vrhunskega akademskega sistema. V pripravi pa je še vrsta podobnih zakonskih aktov, ki nastajajo na pobudo Jariva Levina, fanatičnega ministra za pravosodje.

Pred kratkim sem sestavil seznam glavnih vodil, na katerih gradi večji del izraelske družbe in politike. Izpostavil bom samo štiri, od katerih so vse bodisi zastarele bodisi neetične ali oboje.

1. Dežela Izrael, ki se razteza od reke Jordan do morja, pripada izključno judovskemu ljudstvu.
2. Država je metafizična entiteta, za katero je vredno tudi umreti, in ne pragmatični okvir, ki bi bil namenjen temu, da državljanom olajša življenje.
3. Kar se je sprva kazalo kot izrazita težnja po vzpostavitvi judovske večine v Palestini – cilj je bil dosežen med vojno leta 1948 in palestinsko *nakbo* – je preraslo v obsedenost po zagotovitvi judovske nadvlade širom dežele in še posebej na okupiranih ozemljih. V ta namen mora Izrael vzpostaviti sistem strogega apartheida na Zahodnem bregu.
4. Izraelska maksima: »Če ne gre s silo, uporabi še več sile.« Niti Thomas Hobbes ni preigraval tako primitivnega koncepta moči. Mednarodna legitimnost je samo še mrtva črka na papirju.

Ena od posledic nekritičnega sledenja tem vodilom je na videz grandiozni, vendar v resnici panični militarizem, ki se je zažrl v vse pore javnega življenja. Taisti militarizem buri strasti in usmerja logiko izraelske desnice, še zlasti v spregi s pravičniško naslado, s kakršno preigravajo vlogo večne žrtve. V takšnem mentalnem svetu ni več prostora za etični razmislek in še manj prostora za velikodušnost ali sočutje. Nikoli ne bom pozabil besed poveljujočih častnikov, ki so nam med prvo (brezplodno) libanonsko vojno leta 1982 dopovedovali, kako zelo privilegirani smo, da lahko umiramo za lastno državo.

Čeprav ima Izrael brez dvoma nevarne sovražnike, to ne pomeni, da se mora, kot vztraja Netanjahu, preleviti v nekakšno ultrašpartansko tvorbo, ki bo vpeta v večne vojne, saj bo prav takšno ravnanje državo spravilo na pot samouničenja. In četudi je antisemitizem razširjen po svetu, ga ne smemo enačiti s kritiko izraelske politike in dejanj. Občutno zmanjšanje napetosti med Izraelci in Palestinci je najboljši, morda celo edini način, da se izvlečemo iz trenutne krize.

Zlasti v obdobju po 7. oktobru se poraja vprašanje, ali si palestinski mirovniki prizadevajo za uresničenje tega cilja. Odgovor je pritrdilen. Četudi se brez težav lahko strinjamo, da je integriteta palestinske oblasti brezupno načeta, so njene varnostne službe v zadnjih 25 letih učinkovito sodelovale z izraelskimi obveščevalnimi službami in rešile veliko izraelskih življenj. Številni Palestinci, ki sem jih spoznal ali z njimi sodeloval skozi pretekla desetletja, hrepenijo po miru. Kot mi je nekoč pojasnil pastir iz vasi Muaradžat: »Vsi živimo le kratek hip na zemlji, pod njo pa bomo ostali za vedno. Čemu neki bi potem čas, ki ga imamo na voljo, zapravili tako, da med seboj sejemo bolečino in smrt?« Spoznal sem tudi nekaj vidnih »palestinskih gandijev«, ki pozivajo k nenasilnemu odporu, ker so se na lastni koži prepričali, da nasilje vselej deluje proti njim, in iz povsem moralnih razlogov. Prav nasprotno pa bo Netanjahu storil vse, da bo tovrstnim prizadevanjem naredil konec, saj se mu zdi nesprejemljiva že sama misel sobivanja v miru s Palestinci.

Ali je torej demokracija, z vsemi pomanjkljivostmi vred, še neločljivi del izraelskega svetovnega nazora, kot je navedeno v *Zvitku neodvisnosti*, ustanovnem

besedilu države Izrael? Upam si trditi, da je – vsaj po prepričanju polovice političnega jedra, medtem ko si druga polovica izraz »demokracija« prilašča kot pretvezo pri nenehnih poskusih, da doseže popoln izbris manjšinskih pravic in vzpostavitev avtoritarnega, diktatorskega ali celo teokratskega sistema. Na srečo ima Izrael trdno bazo izjemnih ljudi, ki so se pripravljene boriti za univerzalne in tradicionalne judovske vrednote, kot so empatija, velikodušnost in osvoboditev iz suženjstva za vse ljudi. Ne glede na to bo izraelska demokracija v svojem jedru ostala bolna, vse dokler se bo nadaljevala okupacija z vsakodnevnimi grozodejstvi in vse dokler bo na oblasti izraelska ekstremna desnica. Ozdravljena bo lahko le tako, da Palestince prepoznamo kot enakopravna človeška bitja in da sleherni med nami prispeva svoj delež k njihovi osvoboditvi. Prav nasprotno pa vladajoča koalicija neti nasilje tudi v naših skupnostih, kar nevarno meji na državljanski konflikt, vlada bije vojno proti sodiščem in celotnemu demokratičnemu sistemu, prehajamo iz ene moralne katastrofe v drugo, medtem ko se neprekinjeno nadaljuje surovo etnično čiščenje – druga *nakba* – kakršnemu smo bili priča v Ras al Ajnu.

Pred našimi očmi se pospešeno odvija razkroj izraelske države. Newton je svoj čas učil, da na koncu vselej prevlada entropija. V našem primeru pa imamo opravka z naklepno entropijo, ki se na povelje nekaj posameznikov izvaja na izjemno premišljen in barbarski način. Veliko odgovornost za ta zločin nosijo Netanjahu in njegova falanga. Kljub temu ne smemo pozabiti, da je na zadnjih volitvah leta 2022 zanj in stranko Likud glasovalo kar 23,41 odstotka volivcev, torej več kot milijon Izraelcev, kar ni zanemarljiva številka za tako majhno državo.

Po mnenju nekaterih se krizi, s katero se srečujemo, ni bilo mogoče izogniti zaradi napak, ki od samega začetka tvorijo integralni del sionističnega programa. Sam te deterministične teleologije ne sprejemam, kljub temu da sta (vse do danes) izvirna greha izraelska kolonizacija okupiranih ozemelj s širitvami naselbin in nezmožnost sprejetja obstoja palestinskega nacionalnega gibanja. Svoj del k obstoječi katastrofi nedvomno prispeva tudi dolga zgodovina kolektivne travme, ki je 7. oktobra zarezala še globlje v družbeno tkivo. Etnično-nacionalna država je po naravi nagnjena k rasni nestrpnosti in krutemu ravnanju, kot je že leta 1967 ugotavljala

Hannah Arendt (ki je bila po prepričanju sionistka). Morda je bistvo v tem, da tako Izraelci kakor tudi velika večina Palestincev na okupiranih ozemljih živijo v kroničnem strahu. Ne brez razloga. Nekje v globočinah tega strahu pa morda vendarle še tli iskra človekoljubnosti, razumnosti in upanja.

ZLO

NA ZAHODNEM BREGU

ZBIRKA PAMFLET

1. George Orwell, *Fašizem in demokracija*
2. Albert Einstein, *Za socializem in svobodo mišljenja*
3. Nancy Lindisfarne, Jonathan Neale, *Afganistan. Konec okupacije*
4. *Ustava Republike Slovenije. Dvojezična izdaja*
5. Janko Pleterški, *Preklicati revolucijo v slovenski zgodovini?*
6. Tomaž Mastnak, *Kovidni režim. Kje smo?*
7. Michael Schafir, *Iliberalizem in antisemitizem v postkomunizmu v primerjalni perspektivi*
8. Benjamin Abelow, *Kako je Zahod pripeljal vojno v Ukrajino. Kako je politika ZDA in NATA pripeljala do krize, vojne in do tveganja jedrske katastrofe*
9. Volker M. Heins, Frank Wolff, *Za zidovi. Zaprte meje kot nevarnost za odprto družbo*
10. Omer Bartov, *»Neskončne pravice«. Genocid v Gazi in selektivni spomin/odziv mednarodne skupnosti*
11. Stanisław Lem, *Provokacija*
12. Jeffrey D. Sachs, *Zahodna politika, Rusija in Ukrajina. Govor v Evropskem parlamentu*
13. Maximilien Robespierre, *Pravica do življenja*
14. Yakov M. Rabkin, *Sionizem: grožnja judom in nejudom*

Konec decembra leta 2025 so se izraelski naseljenci lotili oranja na znatnem kosu vaške zemlje. Oranje na Zahodnem bregu pomeni neprikrit poskus ozemeljskega prilaščanja [...] v tem konkretnem primeru pa je pomenilo tudi zametek še ene nezakonite izraelske nasebine. [...] Dan pred začetkom oranja so se naseljenci še posebej surovo znesli nad Palestinci, reporterji in našimi aktivisti. Oblegali so tudi nekaj hiš [...] in prebivalcem blokirali dostop do vode, hrane in električne energije. [...] Nekaj družin je kljub nevarnosti še naprej vztrajalo, [a] danes je vas povsem opustošena. Če želite videti, koliko hudega zmore človeško zlo, bo dovolj, da za kak dan obiščete Zahodni breg.

Genocid v Gazi je zgolj vrh ledene gore rasističnega ravnanja izraelske države, ki jo odločilno pospešuje nelegalna kolonizacija Zahodnega brega in drugih palestinskih delov skupne države. To, kar je bilo v začetku predstavljeno kot »postranska« posledica spopadov po razglasitvi države, se je skozi leta izkazalo za preišljeno sistematično rasistično ravnanje konzervativne skrajne nacionalistične politike.

Založba ZRC

Pamflet! 15

4 EUR

